

Västra Götalandsregionen

naturbrukskansliet@vgregion.se

Rektorn vid Naturbruksgymnasiet Dingle

liselott.sorensen_ringi@vgregion.se

Beslut för gymnasieskola

efter tillsyn i Naturbruksgymnasiet Dingle
beläget i Munkedals kommun

Tillsyn i Naturbruksgymnasiet Dingle

Skolinspektionen genomför tillsyn av naturbruksgymnasierna inom Västra Götalandsregionen under hösten 2013.

Naturbruksgymnasiet Dingle besöktes av Skolinspektionen den 21 och 22 november 2013.

Fakta om skolan

Naturbruksgymnasiet Dingle är en skolenhet inom Västra Götalandsregionen som ligger i samhället Dingle, Munkedals kommun, några mil norr om Uddevalla. Skolan har idag cirka 150 elever och merparten av eleverna bor på skolans internat som kan ta emot upp till 220 elever. Eleverna kombinerar sina gymnasiestudier med intresse för djur, natur, miljö, blommor och teknik. Naturbruksgymnasiet Dingle erbjuder yrkesutbildning och möjlighet till grundläggande behörighet till högskolan inom ramen för naturbruksprogrammet och särskild behörighet. Utbildningen vid skolan omfattar gymnasieskolans nationella treåriga naturbruksprogram (NP) med inriktning djur, trädgård samt lantbruk. Den sistnämnda inriktningen kommer inte att erbjudas från och med hösten 2014. Skolan har också två introduktionsprogram med elever som går programinriktat individuellt val inriktat mot Naturbruksprogrammet samt yrkesintroduktion. Av skolans elever går idag 11 på något av introduktionsprogrammen. På skolan finns vidare kursverksamhet inom vuxenutbildningen samt uppdragsutbildning.

Resultat

Enligt skolans redovisning för läsåret 2009/10 var de genomsnittliga betygspoängen på naturbruksprogrammet 12,3, läsåret 2010/11 var de 13,7 och läsåret 2011/12 var de 13,6. Riksgenomsnittet på naturbruksprogrammet under läsåret 2011/12 var 13,3.

Offentlig statistik från Skolverket visar att andel elever vid naturbruksprogrammet på skolan med lägst godkänt betyg i samtliga kurser och gymnasiearbete samt andel elever med grundläggande behörighet till universitet och högskola läsåret 2011/12 var 70 procent att jämföra med rikets 87 procent gällande samtliga program. Andelen elever som fullföljde sin utbildning inom fyra år läsåret 2011/12 var 72 procent och i riket var motsvarande siffra 77 procent (samtliga program). Andelen elever vid skolan med utökat program var 40 procent läsåret 2011/12 vilket är betydligt lägre än riksgenomsnittet på 51 procent. Andelen elever med reducerat program framgår inte då resultatuppgiften baseras på färre än 10 elever.

Helhetsbedömning

Skolinspektionen finner i sin tillsyn av Naturbruksgymnasiet Dingle att det i många avseenden är en välfungerande skola. Skolan präglas av ett starkt värdegrundsarbete vilket skapar en öppen och tolerant miljö för eleverna. Flera av skolans processer fungera väl. Det gäller exempelvis arbetet med elever i behov av särskilt stöd, kvalitetsarbetet och värdegrundsarbetet. I några av processerna behöver dokumentationen förbättras. För att kunna utveckla verksamheten och bidra till att elevernas kunskapsresultat förbättras bedriver skolan ett systematiskt kvalitetsarbete. Rektorn och lärarna har gjort skolövergripande resultatsammanställningar och analyserat de sammanställda resultaten. Mot bakgrund av vad resultatet av dessa analyser visat har skolans lärare och rektor diskuterat vilka åtgärder som krävs för att utveckla verksamheten och bidra till att eleverna når högre kunskapsresultat. Vissa åtgärder är redan insatta men skolan kan dock vidta ytterligare åtgärder för att förbättra utbildningen och kunskapsresultaten.

Det finns åtgärdsprogram upprättade för elever där insatserna inte kan anses vara av karaktären särskilt stöd utan i stället individanpassning. Rektor måste inför ett sådant beslut avväga vilka insatser som kan tillgodoses inom ramen för ordinarie undervisning och vilka som är av särskild karaktär. Det finns även brister som rör elevhälsan. Elevhälsoteamet omfattar inte alla de funktioner som ska finnas då det framgår att de saknas psykologisk kompetens i det förebyggande och främjande arbetet. Alla elever på Naturbruksgymnasiet Dingle har inte tillgång till personal med kompetens för att tillgodose deras behov av vägledning inför utbildning och yrkesval vilket de har rätt till. Skolan erbjuder heller inte undervisning i grundskoleämnen för elever på introduktionsprogram i den omfattning som författningarna kräver. Rektor måste även se över schemaläggningen så att inga lektioner läggs parallellt, dvs. att schemapositioner krockar, för någon elev. Att lägga flera lektioner för en elev på samma tid måste förutom att skapa stress försvåra för eleven att tillgodogöra sig innehållet i någon av de parallelllagda lektionerna. Det kan också innebära att elever missar undervisningsmoment som de i realiteten inte får möjlighet att ta igen.

Skolinspektionen pekar i denna tillsyn på ett antal områden som huvudmannen och rektorn måste åtgärda för att förbättra elevernas måluppfyllelse. Mot denna bakgrund fattar Skolinspektionen följande beslut.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Västra Götalandsregionen att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade bris-

ter. De vidtagna åtgärderna ska senast den 16 april 2014 redovisas för Skolinspektionen.

Erbjudande av utbildning

Bedömning

Västra Götalandsregionen måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning.

- Det ska för eleverna finnas elevhälsa som omfattar medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser.
- Elevhälsan ska arbeta förebyggande och hälsofrämjande.
- Alla elever och de som avser påbörja utbildning ska ha tillgång till personal med kompetens för att tillgodose deras behov av vägledning inför utbildning och yrkesval.

Motivering

Enligt skollagen ska det finnas elevhälsa för eleverna i gymnasieskolan. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala samt specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Vidare ska elevhälsan stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. I skollagen står det vidare att elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ska ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Av läroplanen för gymnasieskolan framgår att rektorn för utbildningen har ett särskilt ansvar för att undervisningen, elevhälsan och studie- och yrkesvägledningen utformas så att elever som behöver särskilt stöd eller andra stödåtgärder får detta och att studie- och yrkesvägledningen organiseras så att eleverna får information om och vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför val av framtida utbildning och yrke.

Vid Naturbruksgymnasiet Dingle består elevhälsan av en kurator som arbetar heltid i skolan samt en specialpedagog och en skolsköterska som arbetar deltid. Skolläkare finns att tillgå. Såväl lärare som företrädare för elevhälsan uttrycker vid intervju att tillgången till de olika kompetenserna inom elevhälsan, utöver kuratorn och specialpedagogen, är otillräcklig. När det gäller behov av psykologisk kompetens, menar exempelvis elevhälsans representanter att de oftare tar kontakt med öppenvårdens barn- och ungdomspsykiatri eller vuxenpsykiatri än med den skolpsykolog som finns knuten till naturbruksgymnasierna. Enligt de intervjuade har inte heller alla elever i praktiken lika tillgång till den medicinska kompetensen, eftersom skolsköterskans mottagningstider inte alltid passar eleverna beroende på schemat. Det förekommer att vissa klasser regel-

mässigt har sin undervisning förlagd till annan plats under den tid som skolsköterskan finns på skolan.

Det framgår också av intervjuerna att elevhälsoteamet vid skolan framförallt arbetar med inriktning på elevstödjande insatser. Representanter för elevhälsan ger visserligen flera exempel på förebyggande och hälsofrämjande arbete som bedrivs i skolan, men uttrycker samtidigt att det framförallt är kuratorn, specialpedagogen och i viss mån skolsköterskan som bedriver detta arbete. Skolsköterskan uppger att sådant arbete egentligen ligger utanför de åtta timmar hon arbetar på skolan varje vecka. De timmar hon är på skolan inriktas främst mot elevhälsoarbete på individnivå. Skolpsykologen deltar inte i det förebyggande och främjande arbetet enligt samtliga intervjuade.

I intervjuerna med såväl rektor som elevhälsa framgår att skolan sedan några veckor tillbaka saknar studie- och yrkesvägledare (SYV). Rektor uppger att detta beror på att såväl den ordinarie som den vikarierande för närvarande och en tid framåt inte är tillgängliga samt att skolan inte lyckats hitta någon ny SYV. Lärare uppger att mycket av ansvaret läggs på dem när eleverna inte har tillgång till SYV. De uppger vidare att det fungerar i vissa avseenden då de oftast har god inblick i de studievägar som gäller sina egna undervisningsområden, men att det saknas kunskap på en övergripande nivå.

Utredningen visar att eleverna på Naturbruksgymnasiet Dingle inte har tillgång till en elevhälsa som omfattar samtliga kompetenser eftersom det idag saknas skolpsykologisk kompetens i elevhälsoteamet. Alla elever har heller inte tillgång till skolsköterska. Elevhälsan arbetar inte i tillräcklig mån med förebyggande och hälsofrämjande insatser eftersom skolpsykologen inte deltar i detta arbete och skolsköterskan har mycket begränsad med tid för dessa uppgifter. Utredningen visar vidare att eleverna inte har tillgång till personal med kompetens för att tillgodose deras behov av vägledning inför utbildning och yrkesval. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

2 kap. 25 och 29 §§ skollagen

Omfattning, innehåll och resurstillgång

Bedömning

Västra Götalandsregionen måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Omfattning, innehåll och resurstillgång.

- För varje elev ska det upprättas en individuell studieplan som motsvarar författningarnas krav.

- Utbildningens innehåll på respektive introduktionsprogram ska överensstämma med författningarnas krav.

Motivering

Enligt skollagen ska det för varje elev i gymnasieskolan upprättas en individuell studieplan. Av gymnasieförordningen framgår att den individuella studieplanen ska innehålla uppgifter om vilken studieväg eleven går på och om de val av kurser som eleven har gjort, huruvida eleven följer ett fullständigt eller utökat program, vilka kurser som ingår i elevens fullständiga program och, om eleven följer ett utökat program, vilka kurser som ligger utanför det fullständiga programmet. Vidare ska det framgå om eleven följer ett individuellt anpassat program och i så fall vilka kurser som har bytts ut samt huruvida eleven följer ett reducerat program och i vilken omfattning samt om möjligt vilka kurser som har tagits bort. Elevens studier i grundskolans ämnen ska framgå, och om eleven följer ett introduktionsprogram ska även andra insatser som är gynnsamma för elevens kunskapsutveckling och som är avsedda att ingå i utbildningen framgå av den individuella studieplanen. Enligt skollagen är syftet med programinriktat individuellt val att eleven ska få en utbildning som är inriktad på ett nationellt yrkesprogram och att de så snart som möjligt ska kunna antas till det programmet. Syftet med yrkesintroduktion är att elever ska få en yrkesinriktad utbildning som underlättar för dem att etablera sig på arbetsmarknaden eller som leder till studier på ett yrkesprogram. Av läroplanen framgår att rektorn har ett särskilt ansvar för att utbildningen organiseras så att den så långt som möjligt anpassas efter elevernas önskemål och val av kurser och att återvändsgränder i studiegången undviks.

Skolinspektionen har tagit del av ett urval av elevernas individuella studieplaner. Vid granskning av studieplanerna framkommer att planerna för elever på introduktionsprogrammen saknar de ämnen som eleven läser på grundskolenivå. Istället framstår det i flera av studieplanerna som att eleven läser motsvarande ämnen som gymnasiekurser. Likadant är det med de individuella studieplanerna för de elever som läser utökat program. Där framgår inte alltid vilka kurser som ligger utanför elevens fullständiga program. Av intervju med rektorn framgår att vissa av ovanstående brister sammanhänger med begränsningar i det datorprogram som används vid huvudmannens alla skolor för att skapa digitala individuella studieplaner och som exempelvis inte möjliggör en specificering av grundskolekurserna.

Vid naturbruksgymnasiet Dingle bedrivs, för flera elever utbildning inom introduktionsprogrammen programinriktat individuellt val liksom yrkesintroduktion. Vid intervjuer med rektorn och lärare framgår att de ämnen som skolan erbjuder eleverna att läsa på grundskolenivå är svenska, matematik och engelska. Detta trots att det, för att en elev ska bli behörig att studera på natur-

bruksprogrammet, krävs godkända betyg i minst åtta grundskoleämnen, däribland matematik, svenska och engelska.

Undervisningen i engelska, matematik och svenska sker i särskilda grupper med lärare som undervisar i grundskolans engelska, matematik och svenska. Läraren är behörig att sätta betyg i grundskolans ämnen. Detta på en schema-position som inte krockar med andra ämnen.

Utredningen visar att det finns individuella studieplaner som inte uppfyller författningarnas krav eftersom det för elever på naturbruksprogrammet som läser utökat program inte framgår vilka kurser som ligger utanför det fullständiga programmet. Det framgår inte heller av de individuella studieplanerna för eleverna på introduktionsprogrammen om en elevs utbildning innehåller studier i grundskoleämnen. Vidare visar utredningen att utbildningen på introduktionsprogrammen inte motsvarar författningarnas krav eftersom elevers möjligheter att komma vidare i sina studier riskerar att begränsas av skolans begränsade erbjudande av grundskoleämnen. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och huvudmannen föreläggs att åtgärda bristerna.

Författning

16 kap. 25 § och 17 kap. 3-4 och 7 §§ skollagen samt,
1 kap. 7 § och 6 kap. 4-5 §§ gymnasieförordningen

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar enligt 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Västra Götalandsregionen en anmärkning.

Särskilt stöd

Bedömning

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brist inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Rektor ser inte till att åtgärdsprogrammen anger vilka behoven är, och hur de ska tillgodoses.

Motivering

Av skollagen framgår att om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov, genom uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås ska detta anmälas till rektorn. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven visar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhäl-

san, om det inte är uppenbart obehövligt. Om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd. Enligt skollagen ska ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av åtgärdsprogrammet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när ett åtgärdsprogram utarbetas. Åtgärdsprogrammet beslutas av rektorn. Om en utredning visar att eleven inte behöver särskilt stöd ska rektorn besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas.

I intervjuer med lärare, elevhälsa samt rektor framgår att skolan har kända och välfungerande rutiner för hur processen ser ut då det befaras att en elev inte kommer att nå kunskapskraven och att elevers behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Det framgår vidare att om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd fattar rektor beslut om att upprätta åtgärdsprogram. I intervju med elevhälsan och av de åtgärdsprogram Skolinspektionen tagit del av framgår dock att det finns åtgärdsprogram upprättade för elever som inte är i behov av särskilda stödinsatser. Flera av de åtgärder som beskrivs i åtgärdsprogrammen är ospecifika och generella, exempelvis att eleven erbjuds stöd och att eleven erbjuds läxhjälp, något som alla elever erbjuds. Det framgår inte alltid hur dessa åtgärder skiljer sig åt från det som alla elever, oavsett stödbehov, har rätt till. Det framgår av intervju med elevhälsan att det finns en viss osäkerhet kring vad som kan anses vara särskilt stöd, respektive stöd.

Utredningen visar att rutinerna kring upprättandet av åtgärdsprogram brister i vissa delar. Åtgärdsprogrammen anger inte alltid vilka behoven är eller hur de ska tillgodoses. I något fall är inte de åtgärder som beskrivs i åtgärdsprogrammen att betrakta som särskilt stöd utan behovet är sådant som ska kunna mötas med anpassning inom ramen för ordinarie undervisning. I de fall en utredning visar att en elev inte är i behov av särskilt stöd ska rektor fatta beslut om att inte utarbeta ett åtgärdsprogram. Det åligger rektorn att tydliggöra detta för personal på skolan. Eftersom skolan i övrigt har en fungerande process kring arbetet med särskilt stöd ser Skolinspektionen bristen som mindre allvarlig. Skolan ges därför en anmärkning och ska åtgärda bristen.

Författning

3 kap. 8–9 §§ skollagen

I ärendets slutliga handläggning har undervisningsrådet Elisabeth Fogelberg deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Hans Larson
Enhetschef

Kjell Ahlgren
Föredragande

Bilaga:**Bilaga 1 Allmänt om tillsynen****Allmänt om tillsynen**

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem respektive vuxenutbildning i en kommun eller annan offentlig huvudman är inriktad på hur huvudmannen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner eller andra offentliga huvudmän bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning huvudmannen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens

arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.